

UTDRAG UR HUFVUDSTADSBLADET 7.4.2018. BILD: WILFRED HILDONEN

Svenska valet viktigt även för Finland

Sverige går till val om ett halvår, i september 2018. Då klarnar det om Socialdemokraterna med statsminister Stefan Löfven får fortsatt förtroende eller om Moderaterna utgår med segern efter den politiska svacka som partiet befann sig i och som ledde till ett ordförandebyte i höstas.

Rörligheten är stor bland de svenska väljarna. Sedan valet 2014 har en dryg fjärdedel bytt parti enligt Kantar Sifos väljarbarometer. Socialdemokraterna ligger i ledningen före Moderaterna, som lyckats öka sitt stöd med cirka 8 procentenheter till närmare 25 procent sedan bottenivån sommaren 2017. Skillnaden mellan de två ledande partierna har krympt till några procentenheter.

Jämfört med Finland var Sverige tidigt ute med de stora grundläggande reformerna. Sverige gick redan på 1990-talet under socialdemokratiskt styre med Göran Persson som statsminister in för att reformera den offentliga sektorn och arbetsmarknaden. Satsningarna på sysselsättning och tillväxt fortsatte med Moderaternas Fredrik Reinfeldt som statsminister. Resultatet är imponerande. Sverige har under en lång period hört till ett fåtal länder i Europa med stark tillväxt och ett överskott i statsfinanserna.

Att Finland inte lyckats genomföra några betydande reformer under 2000-talet syns tydligt i statistiken. Sverige har sprungit ifrån Finland rejält i så gott som alla kategorier: ekonomisk tillväxt (bnp), sysselsättning, skuldsättning, export och befolkningstillväxt. När det gäller ungdomsarbetslösheten är Sveriges siffror nästan lika dystra som Finlands.

Finlands oförmåga att reformera sina strukturer förklaras delvis av att Sannfinländarna seglade upp som ett stort parti och den traditionella maktrotationen mellan Centern, Samlingspartiet och Socialdemokraterna rubbades. Resultatet har varit svaga regeringar som tampats med interna konflikter. Motsvarande fenomen har ägt rum även i Sverige efter Sverigedemokraternas starka frammarsch. Det har blivit svårare att forma en handlingskraftig regering för de båda politiska blocken, med alliansens högerpartier på ena sidan och Socialdemokraterna och vänstern på den andra. Ingenta parten har

heller visat intresse för ett samarbete över blockgränserna.

Ett politiskt dödläge kan få konsekvenser för det svenska samhället och ekonomin. Landet befinner sig sannolikt i slutskedet av en långvarig högkonjunktur och har uppvisat vissa oroväckande symtom, bland annat i form av en ostabil bostadsmarknad. Risken finns att Sverige hamnar i en motsvarande situation som Finland med svaga regeringar som inte förmår genomföra de reformer som behövs.

Varken Moderaterna eller Socialdemokraterna har än så länge lyckats prestera en strategi för att hantera utmaningen från Sverigedemokraterna. De etablerade partierna valde i ett tidigt skede att isolera Sverigedemokraterna, trots partiets växande väljarstöd. Det är ett tydligt ställningstagande som ändå blir allt svårare att förverkliga. Sverigedemokraterna kan få en vågmästarroll efter höstens val, framför allt om varken Socialdemokraterna eller Moderaterna lyckas bilda en tillräckligt stark regering.

Den allmänna säkerheten blir med största sannolikhet ett hett tema i valdebatten. Diskussionen kommer att röra sig på två plan: den yttre och den inre säkerheten. Partiledarna måste ta ställning till hur Sverige ska positionera sig i den turbulenta världspolitiken där Ryssland, Kina och även USA är alltmer oförutsägbara. Valet blir sannolikt en mätare på hur starkt stöder för ett Natomedlemskap är i Sverige. Det är en fråga som kommer att få mycket uppmärksamhet i Finland, framför allt på grund av den inbyggda rädslan för att Sverige ensamt ska fatta beslut om ett Natomedlemskap.

Den andra säkerhetspolitiska dimensionen gäller de egna medborgarnas trygghet inom landets gränser. Att det tilltagande antalet grova våldsbrott ökat markant under de senaste åren har väckt uppmärksamhet även internationellt. Det är inte så märkligt med tanke på den starka kontrasten mellan bilden av Sverige som ett idealland och verkligheten med ett stort antal ouppklarade dödsskjutningar. Alla partier vill motarbeta uppkomsten av ett parallellsamhälle där kriminella ligor konkurrerar om herraväldet. Än så länge har myndigheterna misslyckats kapitalt med att få bukt med våldet.

En annan fråga som är intressant ur ett finländskt perspektiv är hur debatten om EU utformar sig.

Efter brexitbeslutet är Tyskland och Frankrike den tandem som driver Europa framåt. Utan Storbritannien får frihandeln en mindre roll på den europeiska agendan. Det är en negativ utveckling för de exportberoende nordiska länderna. En ökad integration är ett centralt element i den fransk-tyska agendan. Det kan tvinga Sverige att omvärdera sin egen roll, eftersom landet hittills konsekvent valt att stå utanför eurosamarbetet och bankunionen.

Välfärden och jämlikheten i vården hör traditionellt till de mest omdebatterade frågorna i svenska val. Den sittande socialdemokratiska regeringen har tack vare budgetöverskotten kunnat öka satsningarna på välfärdstjänster och omsorg. Valet står mellan en striktare budgetdisciplin och ett ökat offentligt spenderande. Debatten mellan höger- och vänsterfalangerna blir sannolikt häftig i den här frågan – framför allt om konjunkturen vänder före höstens val. Med tanke på vår egen social- och hälsovårdsreform är den svenska debatten om vinsttak för privata vårdbolag intressant.

Flyktingfrågan har under de senaste åren varit ett av de hetaste ämnena i den politiska debatten i Sverige. Sverigedemokraterna har mest att vinna på den frågan. De övriga partierna tvingas ta en klar ställning, framför allt på grund av den stora uppmärksamhet som de många våldsbrotten har gett upphov till. Det är en debatt som är viktig även ur ett finländskt perspektiv. Tack vare invandringen har befolkningens mängden i Sverige ökat till tio miljoner. Det har skapat en dynamik i ekonomin och gett landet en betydligt mer balanserad åldersstruktur än i Finland.

Den svenska valdebatten kommer att lyfta upp många frågor som är viktiga då Finland går till riksdagsval om ett år. Nästa svenska regering tar sannolikt ställning i ett antal frågor som har stor betydelse för Finland. De viktigaste gäller säkerhetspolitiken och Nato samt Sveriges roll i EU och en eventuell övergång till euro. Det sistnämnda alternativet dök igen upp i debatten efter Nordeas beslut att flytta huvudkontoret till Helsingfors. Ett euromedlemskap är än så länge inte i sikte, men opinionen kan vända om en ökad integration leder till att Sverige hamnar in på ett sidospår i EU. Sverige har en tradition av att handla rationellt då egna intressen står på spel.

Kjell Skoglund
vd för Finsk-svenska handelskammaren